

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA/PERMAKULTURNÍ ZAHRADA PRO DĚTI

Pavla Štěpánková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Ilustrace a grafika

Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA/PERMAKULTURNÍ ZAHRADA PRO DĚTI

Pavla Štěpánková

Vedoucí práce: Mgr., MgA. Petra Soukupová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMELECKÉHO DÍLA UMELECKÉHO VYKONU)

Jmeno a příjmení:	Pavla Štěpánková
Osobní číslo:	D13B0509P
Studijní program:	B8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	Ilustrace a grafika, specializace Kniha a tvarování papíru
Zadavající katedra:	Katedra výtvarného umění

Zásady pro vypracování:

Minimalní rozsah práce

Počet: 1 kniha, počet ilustrací: 10

Formát: do A5

Popis realizace: Od prvních návrhů, přes volbu techniky k realizaci autorské knihy.

Technika libovolná.

Výstup: Kompletně řešena kniha vytištěná ve třech exemplářích, samozřejmostí je řešení obálky včetně typografie.

Pro úspěšné získání zápočtu je nezbytné v rámci pravidelné docházky na výuku seminářů ke kvalifikační práci 1x týdně předkládat průběžně rozpracované dílo ke konzultaci vedoucímu práce.

Postup realizace:

+) listopad - Teoretická část práce: (bod 1. - 2. uvědomit si, kdo jsem odkud přicházím, kam směřuji - dříve nežli začnu pracovat). Praktická práce - sběr materiálu a průběžné intenzivní Studium zdrojů. 2) prosinec - Předložení řady skic a variant řešení. 3) leden - Varianty pracovní verze, volby nejvhodnější varianty, průběžné práce na praktické části závěrečné práce.

4) únor - Předložení adekvátně rozpracované praktické části závěrečné práce, předložení rozpracované teoretické části závěrečné práce v souladu s doporučenou osnovou.

5) březen - Realizace výsledného projektu, předložení pracovní verze kompletní teoretické práce.

6) duben - Finalizace a odevzdání: (finalizace projektu, dokončení teoretické i praktické části práce, odevzdání obou částí práce včetně uložení kompletní finální verze práce na CD/DVD (v podobě pro tisk).

Obhajoba: květen, červen.

Rozsah praktické části: vyplývá ze zpracování BP
Rozsah teoretické části: min. 7 normostran textu

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

KRÁL, Jindřich. Moderní knihařství: souborné zpracování poznatků oboru. I. vyd.
Brno: Knihař, 1999. ISBN 80-901924-8-3.

KOČMAN, Jiří H. Médium papíru. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.

KHEL, Richard. Poselství papíru. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Mgr. Petra Soukupová**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: 30. září 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: 28. dubna 2023

v z. doc. akad. mal. Aleš Ogoun
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akademický mal. Josef Mištera
děkan

V Plzni dne 19. října 2015

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se
o plagiát.

Plzeň, duben 2023
podpis autora

OBSAH

- 1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE
- 2 TÉMA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE A DŮVOD JEHO VOLBY
- 3 PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY
- 4 POPIS DÍLA A TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA
- 5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ
- 6 RESUMÉ
- 7 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace zahrnuje především školní práce na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské university v Plzni. A to konkrétně semestrální a klauzurní práce v ateliéru Kniha a tvarování papíru. V prvním ročníku realizace vlastního skicáku, zkoušky různých druhů vazeb, výroba desek a další knihařské práce, dále autorské knihy *Labuť a vrána* s autorskými ilustracemi a doteky krajiny. Ve druhém ročníku další semestrální práce, zkoušky vazeb, tvorba rodinného fotoalba, nápojový lístek pro čajovnu Pod stromem čajovým v Praze, autorské knihy *Dotyky poezie* s experimentálními ilustracemi a látková kniha *Zvířátka v pralese*. Ve třetím ročníku realizace náročnějších typů vazeb, pouzdra, krabičky, obaly na výrobky řešené, jak z hlediska řemeslné výroby, tak i grafické návrhy, dále pak autorská kniha *La faille* s vyšivanými ilustracemi a absolvování praxe v knihařské dílně, převazba starých knih (např.: Josef Lada, Kocour Mikeš I. a II. díl).

TÉMA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE A DŮVOD JEHO VOLBY

Pro zpracování autorské knihy jako mé bakalářské práce jsem si vybrala téma permakultury. Vyplynulo zcela přirozeně z mé potřeby reagovat na současný způsob života ve společnosti, na chování se lidí k přírodě a následky, které s sebou toto chování přináší. Připadá mi naprosto nezbytné, zabývat se tím, jak my, jako lidé, ovlivňujeme život na naší planetě a hlavně tím, jak se k ní chováme. Stačí se podívat kolem sebe, někdy jen pod nohy. Na čem stojíme a na čem bychom chtěli stát, co vidíme a co bychom chtěli vidět, co jíme, pijeme, dýcháme, čemu dáváme svou pozornost, co tvoříme, co ničíme, co považujeme za normální a co tím pádem ukazujeme ostatním a našim dětem a jak byt o vše vypadat mohlo. Přitom způsob, kterým dnes žijeme, a který nám připadá zcela normální, je vlastně velmi novodobý. Rychlý rozvoj technologií a vynálezů za posledních pár desítek let ve spojení s lidskou nerozvážností způsobilo odklon člověka od přírody a dokonce páchání velkých škod. Projevuje se to především ubýváním biodiversity, (tzn. rozmanitosti), znečišťováním krajiny, erozí půdy a mnoha dalšími. Ale člověk je neoddělitelnou součástí přírody, bez ní nebude ani on. A toto téma právě řeší permakultura. A řeší ho velmi konkrétně, srozumitelně a hlavně prakticky.

Permakultura, *permanent culture*, tedy trvale udržitelná společnost, řeší navrhování trvale udržitelného způsobu života. Jedná se vlastně o design, který lze aplikovat do všech oblastí života. Je to naprosto zásadní a velmi obsáhlé téma, které se dotýká opravdu všech. V permakultuře je rozděleno do tří oblastí, kterými jsou péče o Zemi, péče o lidi a spravedlivé dělení.

U zrodu permakultury stáli Bill Mollison a David Holmgren, kteří definovali permakulturní principy jako nástroj pro změnu chování společnosti a regenerace krajiny.

PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY

Proces přípravy

Jelikož mé studium velmi ovlivnilo mateřství, výchova mých tří dětí a přerušení studia kvůli péči o ně, proces přípravy ve mě zrál velmi dlouho. Nicméně, téma se od původního zadaného příliš nevzdálilo. Neustále jsem fascinována přírodou, ve které nacházím nekonečnou inspiraci a dokonalost. A mé vlastní mateřství toto poznání jen prohloubilo.

Samotný proces přípravy bakalářské práce pak zpočíval v tom, že jsem na základě pozorování začala uvádět permakulturu do své vlastní praxe, do svého života, přístupu k dětem a v neposlední řadě také do naší zahrady. A zahradou jsem doslova obklopena každý den, stejně jako pozorování svých dětí v ní. A tak začaly vznikat první nápady, jak udělat knihu o zahradě pro děti. Shromažďovala jsem skicy, texty a někdy i záznaky konkrétních situací s dětmi a studovala permakulturu. A jak rostly mé děti a přibývaly zkušenosti s permakulturní praxí, bylo jasné, že moje kniha se bude zabývat permakulturní zahradou a bude pro děti.

Proces tvorby

Proces tvorby byl ovlivněn samotným tématem, jelikož permakultura řeší i přístup k procesu navrhování a realizaci. Zpočíval v přípravě ilustrací a textu a výslednému propojení obojího v mé autorské knize.

Ilustrace jsem začala tvořit materiálovým tiskem a hledala způsoby, jak co nejlépe zachytit rozmanitost,

proměnlivost a cykličnost přírody. Jak co nejlépe přiblížit struktury a přírodní elementy, jak vyjádřit propojení každé houby, rostliny i živočicha se svým okolím, nenahraditelnost každého druhu a respekt ke všemu živému. Materiálový tisk byl proto velmi na místě. Sbírala jsem přírodní materiály na zahradě a okolí a zkoušela různé způsoby tisku. Konkrétně jsem na přírodniny nanášela různé druhy barev, které jsem našla doma, lisovala je a volně obtiskávala na různé druhy papírů se strukturou i bez, v různých barvách. Jako nejlepší způsob mi připadal tisk, kdy jsem materiály jako kůru a listy potřené akrylovými barvami a tónovacími malířskými barvami položila na papír a přes vrstvu filce či molitanu tiskla kuchyňským válečkem. Vzniklo tak velké množství tisků, které jsem pak využila jako samostatné prvky ilustrací (např. les) nebo jako základ koláží. Takto se struktury materiálů, které jsem ilustrovala, prosákly ze svých reálných předloh a zkutečných verzí. Další fází při tvorbě ilustrací byly skicy jednotlivých prvků v zahradě, zvířat a návrhy konkrétních ilustrací.

Text i ilustrace vychází z principů permakultury, konkrétně z Holmgrenových principů a Mollisonových principů správného postoje. Uvádím je zde, protože jsou zásadní pro moji práci a myslím si, že i pro celou naši společnost.

Holmgrenovy principy:

1. pozoruj a jednej
2. zachycuj a uchovávej energii
3. získávej výnos
4. usměřňuj sebe sama a přijímej zpětnou vazbu
5. využívej obnovitelných zdrojů a služeb a važ si jich
6. nevytvářej odpad
7. navrhuj od vzorů k detailům
8. dej přednost začleňování před oddělováním
9. využívej malých a pomalých řešení
10. využívej rozmanitosti a važ si jí
11. využívej krajů a važ si okrajových systémů
12. využívej změnu tvořivě a tvořivě na ni reaguj

Mollisonovy principy správného postoje:

1. pracuj s přírodou, ne proti ní
2. problém je řešení (všechno pracuje oběma směry)
3. minimální zásah s maximálním účinkem
4. výnos ze systému je teoreticky neomezený
5. všechno zahradničí (nebo má vliv na okolní prostředí)

Dále jsem vycházela z knihy Lusi Alderslowe, Gaye Amus, Denise Deshaies, PÉČE O ZEMI, PÉČE O LIDI A SPRÁVEDLIVÉ DĚLENÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ, Manuál, jak sdílet permakulturu s dětmi. Tato kniha vznikla jako výstup pedagogiky „The children in Permaculture“, (Děti v permakultuře) a přizpůsobuje k procesu vzdělávání formou celostního plánování. To znamená, že jsou zapojeny oči jako nástroj pozorování, ruce jako nástroj praktické a autentické zkušenosti, srdce ve smyslu propojení prožitku, emocí a citů s daným tématem vzdělávání a hlava jako nástroj pro zpracování informací. Permakulturní etika je rozdělena do tří bodů: péče o Zemi, péče o lidi a spravedlivé dělení. Dále je kladen důraz na přirozený tok výuky, který zahrnuje proces setí, růstu a sklizně. Setí zde zastupuje podnět a motivaci, tedy probuzení zájmu dětí o dané téma a také reakci dospělých na podnětu dětí. Růst pak představuje rozvíjení tématu a realizaci projektů a sklizeň zastupuje závěr, zpětnou vazbu, rekapitulaci a oslavu.

Všechny tyto permakulturní zásady a principy jsem rozdělila a zjednodušila do několika bodů: 1. pozoruj a jednej

2. udělej si plán
3. pracuj s přírodou
4. dary přírody
5. pomocníci v zahradě
6. sklízej úrodu
7. koloběh
8. rozděl se

Tyto body pak na jednotlivých ilustracích znázornila dějem v přírodě, konkrétní lidskou činností nebo vztahem znázorňujícím daný bod. Podstatné přitom pro mě bylo zpřístupnění a zjednodušení tohoto tématu,

ale zachování podstaty. Proto jsem v knize ztvárnila zahradu v průběhu roku, kde také funguje proces setí, růstu a sklizně, jak hmotně, tak ideově a dá se zde skvěle ilustrovat také proces cyklu, tedy koloběhu.

Texty vznikaly postupně v průběhu tvorby. Na každé hotové ilustraci je rozepsán a ztvárněn jeden tento bod.

Ilustrace jsem tvořila technikou koláží, které jsem složila z materiálů tisků, malých kreseb, maleb, které jsem vystříhovala a z kusů různých barevných papírů. Velkou část tvorby ilustrací tvořilo vytváření pop-upů.

Další část tvorby pak zahrnovalo skenování, nejnútnejší úpravu v programu Photoshop a sazbu v programu Indesign, kde vznikla výsledná podoba knihy, včetně úvodu, závěru, titulu, tiráže, názvu knihy a obálky.

Závěrečnou částí tvorby byla pak samotná realizace knihy, respektive knih. Zahrnovala zkoušky tisku, výběru papíru a knihařské práce.

POPIS DÍLA A TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Moje autorská kniha Permakulturní zahrada pro děti má formát ,má harmonikovou vazbu, obsahuje pop-upů, má 34 stran včetně desek, předsádek a vakátů. Obsahuje 17 stran ilustrací, které jsou zpracovány jako dvoustranné. Vzhledem k použití pop-upů a celostránkovému tisku je kniha vytištěna na papír Munken, odstín Pure, gramáž 300. Text je vysázen písmem Gill Sans MT. Desky jsou vyhotoveny z lepenky 2mm silné, hřbetníku o síle 1mm, potaženy tiskem na papír Munken, gramáž 170 a z plátěného proužku ve třech barvách. Kniha vznikla v nákladu tří kusů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní literatura: Lusi Alderslowe, Gaye Amus, Denise Deshaies, Péče o zemi, páče o lidi a spravedlivé dělení ve vzdělávání, Manuául, jak sdílet permakulturu s dětmi, ZČ HB Forest- CEGV Cassiopeia, 2018; Permakultura cs., kolektiv autorů, Zvířata v Permakultuře,; Heiko Bellmann a kol., Atlas rostlin, Euromedia Group, k. s.- Knižní klub, 2016; Miriam a Peter Wohlebenovi, Jak se žije u Wohlebenů, samozásobitelství v praxi, Nakladatelství Kazda, s.r.o., 2018; Detlef Singer, Ptáci, všechny druhy střední Evropy, Jiří Ševčík nakladatelství, 2017; Helen Hiebert, Pop-up skládanky, prostorové pohyblivé papírové modely, Zoner software, a.s., 2018. Internetové zdroje: www.permakultura.cs.cz

RESUMÉ

Svoji knihu Permakulturní zahrada pro děti jsem koncipovala jako hravou příručku o permakultuře pro děti a jejich dospělé ke společnému čtení. Mým cílem a přáním je přiblížit téma permakultury a udržitelnosti a přispět k obecnému povědomí o něm. Kniha je vytvořena z barevných celostránkových ilustrací s pop-upy, aby děti zaujala a nenásilnou formou učila o permakultuře, protože vnímám téma udržitelnosti jako zcela zásadní. Jedině ve zdravé krajině máme svoji budoucnost. Kniha vychází z permakulturních principů, mé vlastní permakulturní praxe, ze zkušeností s výchovou dětí a z mé praxe v oboru knihy a práce s papírem.

Resumé in english

My book Permaculture s garden for children is conseived as a playful handbook of permaculture for children and their adults for reading together. My goal and wish is approaching topic of permaculture and breaking near this poin. My book is created from fullpages ilustracions with pop-ups. Because I want to interrest and teach the children about the permaculture. I perceive this theme as basic, because only in health landscape we have our future. This book proceed from principles of permaculture, from my own prexe with permaculture, from my experiences with education and allso my own upbringing and from my praxe of bookmaking and work with paper.

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY:

